

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finnmarkun maaherra*

Handlingsplan 2019-2022

Regionalt miljøprogram

For Troms og Finnmark

Om handlingsplanen

Handlingsplan 2019-2022 er en plan over aktuelle tiltak i tilknytning til det enkelte miljøtema i "Regionalt miljøprogram for Troms og Finnmark 2019-2022".

Hovedmål for Regionalt miljøprogram er:

«Å styrke miljøarbeidet i jordbruket og synliggjøre jordbrukets miljøinnsats i Troms og Finnmark».

I tillegg er det formulert mål under hvert satsingsområde. Disse målene fremkommer i tiltakstabellen under hvert satsingsområde.

De syv miljøtemaene er:

- Kulturlandskap
- Kulturmiljøer og kulturminner
- Biologisk mangfold
- Tilgjengelighet og friluftslivsverdier
- Forurensning i kulturlandskapet
- Klima
- Økologisk drift

(Rekkefølgen er ikke prioritert)

Tiltak som helt eller delvis gjennomføres i 2019-2022 er tatt med i planen. Tiltakene som er med er på ulike stadier. I prosjekter der ansvarlige, samarbeidspartnere og varighet er avklart, er dette tatt med. Der tiltaket er på planleggingsstadiet er ikke alle rubrikkene fullstendig utfylt i planen.

Handlingsplanen rommer både tiltak som er igangsatt, og tiltak en har intensjoner om å komme i gang med i løpet av året. Planen er ikke forpliktende for de som er ført opp som samarbeidspartnere. Dette fordi det i mange tilfeller vil være nødvendig med en avklaring av deltakelse i løpet av året.

Handlingsplanen blir til ved at Fylkesmannens landbruksavdeling lager en skisse til plan ut fra kjennskap til igangsatte og planlagte aktiviteter. Skissen sendes så på en bred innspillsrunde i partnerskapet, der faglagene, fylkeskommunen, Innovasjon Norge og Sametinget er sentrale aktører.

Handlingsplan for 2019-2022 ble vedtatt av Partnerskap landbruk i Troms og Finnmark i møte 14.03.2019. Planen er fireårig, men justeres årlig. Handlingsplan for det kommende året skal være justert og vedtatt av Partnerskap landbruk ved utgangen av november året før.

1. Kulturlandskap

Mål: Vi vil ha et aktivt landbruk som gjennom sin aktivitet tar vare på kulturlandskapet

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionale miljøtilskudd: Drift av bratt areal	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Drift av beitelag	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Slått av verdifulle jordbrukslandskap	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionale miljøtilskudd: Skjøtsel av åkerholmer og gårdsdammer	Kommunene		Fortløpende	I gang
SMIL-midler: kulturlandskapstiltak og planleggingstiltak	Kommunene		Fortløpende	I gang
UKL (utvalgte kulturlandskap i jordbruket) tilskuddsmidler	FM	Kommunene	Fortløpende	I gang
Utvelgelse av kulturlandskap til KULA-prosjektet	FK, Sametinget	Riksantikvaren		I gang
Oppfordre og stimulere til bruk av ny teknologi for å målrette beiting i spesielt utvalgte kulturlandskap (f. eks. No fence)	Næringa, FM		Fortløpende	Anbefalt

2. Kulturminner og kulturmiljøer

Mål: Vi vil ta vare på jordbrukets kulturminner, bygningsarv og driftsformer

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Drift av seter	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av steingjerder, bakkemurer, trerekker og alléer	Kommunene		Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av kulturhistoriske områder	Kommunene		Fortløpende	I gang
SMIL-midler: kulturlandskapstiltak, planleggingstiltak	Kommunene		Fortløpende	I gang
Seminar bygningsvern/Ny bruk av gamle landbruksbygg	Troms FK, FM	Norsk kulturarv, Fortidsminneforeningen	2019	Arrangert 28.02.19
Tilskuddsmidler Uthus i Nord	Norsk kulturarv		2019	Søknadsfrist 15.03.19
Tilskuddsmidler til bygningsvern (Redningsplanken,...)	FK, Sametinget, Kulturminnefondet, Fortidsminneforeningen		Årlig	I gang
UKL (utvalgt kulturlandskap i jordbruket) tilskuddsmidler	FM	Kommunene	Årlig	Midler lyses ut årlig

Skoltebyen i Neiden som nytt UKL-område	FM	Sør-Varanger kommune, Várjjat Sámi Musea	2019	Nytt område fra 2019
---	----	--	------	----------------------

3. Biologisk mangfold

Mål: Vi vil bevare det biologiske mangfoldet i jordbruket

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Slått av slåttemyr og slåttemark	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: stimulere til og veilede om muligheter for kulturlandskapstiltak, planleggingstiltak	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
UKL (utvalgt kulturlandskap i jordbruket) tilskuddsmidler	FM	Kommunene	Årlig	Midler lyses ut årlig
Innarbeide tilskuddsordning i RMP: <i>Tilrettelegge for pollinatorer</i>	FM			Når neste anledning byr seg

4. Tilgjengelighet og friluftslivsverdier

Mål: Vi vil legge til rette for allsidig bruk av jordbrukets kulturlandskap

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: kulturlandskapstiltak	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
UKL (utvalgt kulturlandskap i jordbruket) tilskuddsmidler	FM	Kommunene	Årlig	Midler lyses ut årlig

5. Forurensning i kulturlandskapet

Mål: Vi vil redusere forurensningen fra jordbruket

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Kantsone i eng	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Ugrasbekjempelse i radkulturer	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Miljøavtale	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: stimulere til at det søkes om tiltak som reduserer forurensning i landbruket (klimagasser, fosfor/opphopning av næringsstoffer i vassdrag, miljøgifter)	Kommunene	FM, Troms FK	Fortløpende	I gang

SMIL-midler: stimulere til reetablering av vegetasjonssoner langs vassdrag der disse ikke er tilstrekkelige	Kommunene	FM, næringa	Fortløpende	I gang
Håndtering av rundballeplast – trenger gode ordninger for håndtering på gårdsnivå og levering i hele regionen	FM	Kommunene, næringa	2019-21	Anbefalt
Regional vannforvaltningsplan med tiltaksprogram revideres og tiltak konkretiseres når det gjelder landbruk	Troms FK	FM, vannområder, kommuner, vannområdekoordinatorer	Reg. plan vedtatt 10.12.15 – skal revideres innen 2022	Tiltak for landbruk mangler. Status forurensning landbruk bør oppdateres.
Fortløpende oppdatering av status vannforekomster (vann-nett.no)	FM	Troms FK, vannområder, kommuner vannområdekoordinatorer	Fortløpende	I gang
Følge opp miljømålene i regional vannforvaltningsplan gjennom å: <ul style="list-style-type: none"> 1) I vannforekomster der miljømålene er nådd: <ul style="list-style-type: none"> • Ivareta tilstrekkelige vegetasjonssoner langs vassdrag med årssikker vannføring • Følge opp at det gjødsles og sprøytes iht. gjødslingsplan/sprøytejournal 2) I vannforekomster der miljømålene ikke er nådd: <ul style="list-style-type: none"> • Gjenopprette og kreve tilstrekkelige vegetasjonssoner langs vassdrag med årssikker vannføring 	Kommunene	FM (produksjonstilskudd, SMIL, drenering, nydyrking)	www.vann-nett.no	I gang

<ul style="list-style-type: none"> • Iverksette tiltak for å redusere avrenning, f.eks. kreve redusert gjødsling (spesielt fosfor), innføre miljøplaner (RMP) 				
--	--	--	--	--

6. Klima

Mål: Vi vil at jordbruket i Troms og Finnmark skal ta sin del av ansvaret for å redusere utslipp av klimagasser

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Regionalt miljøtilskudd: Spredning av husdyrgjødsel om våren og/eller i vekstsesongen	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Spredning av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Spredning av husdyrgjødsel med rask nedmolding	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Regionalt miljøtilskudd: Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
SMIL-midler: forurensingstiltak	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Tilskudd til drenering av jordbruksjord	Kommunene	FM	Fortløpende	I gang
Klima- og miljøtilskudd (planlegging, formidling)	FM		Fortløpende	I gang
Klimaprojektet	FM	Kommuner	Fortløpende	I gang
Simulere til bruk av fossilfri rundballeplast	Næringa		Fortløpende	Anbefalt

7. Økologisk drift

Mål: Vi vil at økologisk jordbruk skal bidra til at jordbruket i Troms og Finnmark blir mer miljøvennlig og bærekraftig

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere	Varighet	Status
Økomatpris Nord-Norge	FM Troms og Finnmark, FM Nordland		Årlig	I gang
Fagsamling økologisk grovfôrproduksjon	NLR			Anbefalt
Økamelkprosjekt	TINE	FM, NLR	Avsluttes i 2019	I gang
Økologisk førsteråd, grupperåd og videre rådgivning	NLR		Kontinuerlig	I gang

Forkortelser

FM – Fylkesmannen

FK – fylkeskommunene

NLR – Norsk landbruksrådgiving